

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

INNLEGG I DEBATTEN OM RAPPORTEN "SETT EUROPA I ARBEID" FRA
"ALLAN LARSSON"-gruppen UNDER SAMAK-MØTET, SØRMARKA,
TORS DAG 21.1.93

La meg starte med å gratulere og takke Allan Larsson og hans gruppe for et meget godt stykke arbeid på kort tid. Rapporten "Sett Europa i Arbeid" gir et godt utgangspunkt for det praktiske arbeid som sosialdemokratiske partier og Regjer-inger - som det vil bli stadig flere av - må gjøre for å få løst vår hovedoppgave: å skape arbeid til flere i Europa og Norden. At arbeidsledigheten nå er stigende i så og si alle europeiske og nordiske land, forsterker behovet for slike tiltak. Tallene for sysselsettingsutviklingen i USA, Japan og Europa - på s.11 - er en skremmende påminnelse om oppgavens omfang og betydning spesielt i Europa.

Det viktigste med rapporten, er etter min mening at den vil gi kampen for økt sysselsetting i Europa økt oppmerksomhet. De nordiske sosialdemokrater kan presenterere en helhetlig og realistisk politikk, - det er ikke snakk om lettvinde og ensidige budsjettøkinger, men om nødvendige omlegginger innenfor rammen av en ansvarlig økonomisk politikk. Vi sier fra om at vi ikke kan vinne kampen for økt sysselsetting uten omstillinger på flere områder. Enda viktigere er det imidlertid at programmet trekker opp perspektiver for satsing på likestilling, miljø og sosial trygghet som kan gjøre et slikt felles løft mulig og akseptabel for de store grupper av vanlige mennesker dette vil gjelde. Dette er viktig fordi det dreier seg om å forene kreftene i mange land samtidig. Vi har da også fått et godt, felles dokument som vil være svært verdifullt å ha med i arbeidet vi sammen skal gjøre i vårt europeiske partisamarbeid, og i utformingen av den

sosialdemokratiske plattformen foran valgene til Europa-parlamentet.

Såvidt jeg kan se er både analysen, prinsippene og de praktiske forslag fra gruppen godt i samsvar med den politikk den norske Arbeiderparti-regjering har lagt til grunn, og med det program som partiet nettopp har vedtatt på vårt landsmøte.

Jeg tror det vil være nyttig at vi drøfter håndteringen av våre nasjonale, nordiske og europeiske debatter, på de mest krevende områdene, når vi nå er samlet.

I den redegjørelse jeg ga til Stortinget som grunnlag for den norske søknad om medlemskap i EF, sa jeg bl.a.:

"Europas og Norges største utfordring er å få folk i arbeid. Da trenger Europa en stabil og forutsigbar økonomisk utvikling der landene ikke kan velte problemene over på hverandre, og der bedriftene kan handle med hverandre uten store og brå forandringer i finans- og valutamarkedene.

Derfor står det helt sentralt i de vurderinger som ligger til grunn for denne redegjørelsen at et nærmere samarbeid om økonomi og sysselsetting i Europa er helt nødvendig. Sterkere koordinering av europeiske lands økonomiske politikk må til om vi skal komme arbeidsløsheten til livs og få til nye investeringer og et krevende løft for en industrivekst i pakt med miljøets behov."

- Og videre sa jeg:

"At Europas land sammen setter grenser for overdrevne budsjettunderskudd og offentlig gjeld er et framskritt i det økonomiske samarbeidet.

Målsettingen i Maastricht-avtalen om vekst med lav inflasjon, samordning av

valutaene og langsiktig balanse i statsbudsjettene er viktig og nødvendig. Men balanse i økonomien er ikke mulig uten at arbeidsledigheten blir vesentlig redusert og fjernet. Balanse i økonomien må gjenskapes ved en aktiv sysselsettingspolitikk og ved å sikre det offentlige nødvendige inntekter.

En internasjonal spekulasjonsøkonomi bidrar til at landene velter problemene over på hverandre. Alle land erkjenner i dag at de frie kapitalbevegelsene skaper styringsproblemer. Skal vi få til bedre styring og klarere regler så må det skje i samarbeid med andre land."

Jeg oppfatter det slik at gruppen klart gir uttrykk for behovet for stabilitet og et nært samarbeid om valuta og pengepolitikk. Samtidig tror jeg det er viktig å ha pragmatiske og realistiske holdninger til hvordan detaljene i det monetære samarbeid skal utvikle seg. Det er når spenningene mellom målene og den faktiske utvikling blir for store, at tilliten og stabiliteten svikter.

La meg i denne sammenheng nevne at jeg nøyte har lest det som nettopp er sagt fra svensk sosialdemokrati om planene for den økonomiske og monetære union. Vi deler fra norsk side mange av de samme premisser, og vil være sterkt opptatt av at sysselsettingen står sentralt i de videre drøftingene om den Økonomiske og Monetære Union, og ved den planlagte regjeringskonferanse i 1996. Hvordan vi bør bringe fram våre synspunkter i kontakten med EF og den videre forhandlingsprosess er en sak for seg. Det er antakelig andre forhold som vil stå mer sentralt i den sammenheng fra norsk side. Norge har dessuten for tiden et bedre økonomisk utgangspunkt for å vurdere framtidig deltakelse i økonomisk og valutamessig samarbeid, med et sterkere budsjett og en lav inflasjon.

Som jeg også i tidligere møter har gitt uttrykk for, føler vi behov for en nær kontakt mellom de nordiske partiene i disse spørsmål. Som en oppfølging av

Allan Larsson gruppens arbeid, og i lys av de stadig nye erfaringer på dette feltet, vil jeg antyde at partilederne setter ned en liten gruppe for å gi oss et grunnlag for nærmere drøfting av hvordan det framtidige europeiske valuta-samarbeid kan eller bør utformes.

Den norske Regjering tok som kjent i november et initiativ direkte overfor regjeringene i de andre EF og EFTA-landene med sikte på en felles drøfting mellom europeiske finans- og økonomiministre av tiltak for å styrke vekst og sysselsetting. Vår tanke var bl.a. å få satt sysselsettingen høyere på dagsorden, og dessuten skape et forum der vi kunne spille inn de tankene og forslagene Allan Larsson- gruppen ville komme med.

Vi har mottatt positive reaksjoner på initiativet både fra et flertall av regjeringene og direkte fra EF's organer. Den britiske finansminister har på vegne av ECOFIN-rådet bekreftet at et slikt møte vil finne sted i første halvår 1993. Ett mulig tidspunkt vil være knyttet til det møtet ECOFIN har fastsatt 19. april. Det var planlagt et møte mellom den norske finansminister Sigbjørn Johnsen og den danske økonomiminister i morgen fredag, for å drøfte opplegget nærmere. Det møtet blir nå forskjøvet - til gjengjeld får vi en dansk regjering som vil ha oppfølgingen av europeisk sysselsetting aller øverst på sin dagsorden. Det norske finansdepartementet har etablert kontakt på embedsmannsplan både med det danske økonomiministerium, med EF-kommisjonen, med OECD-sekretariatet og med Finansdepartementene i andre EFTA-land, slik at det kan bli en rask og god forberedelse så snart rammen om møtet blir mere avklart.

La meg også nevne at sysselsetting vil stå sentralt på det kommende møte i Nordisk Råd i begynnelsen av mars. Det er bl.a. satt av et møte mellom statsministrene og LO-lederne for å ta i mot og drøfte et varslet innspill fra nordisk fagbevegelse.

Vi har større muligheter enn på lenge. Liberalismen er på retur - det er en ny stemning i emning, i flere EF-land - og i kommisjonen. Vår partifelle, Karel van Miert, har en annen innfallsvinkel enn Sir Leon Brittan. Det vil vi positivt få merke. Endringene i Danmark er et annet eksempel. Lettelsen over utviklingen f.eks. i Frankrike er også åpenbar. Det er tid for revurderinger av en del av 80-tallets dogmer.

--

Det er sosialdemokratene, og ikke minst sosialdemokratene i Norden som må være fortroppen i kampen for økt sysselsetting i Europa. De ideer og forslag vi kan bringe inn, kommer i en viktig fase for Europa. Jeg oppfatter signalene fra toppmøtet i Edinburg som uttrykk for at det er en økende forståelse for at det her trengs nye og sterkere grep. Det er dette positive engasjement vi nå må bygge videre på, når vi nå på grunnlag av EØS-avtalen og de nordiske lands EF-søknader vil søke å få mest mulig støtte til en politikk for "å sette Europa i arbeid".